

Γ.Σ.Ε.Ε.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ υπ' αριθμ. **10**

Αθήνα, 8/11/2011

ΠΡΟΣ

**Τα Εργατικά Κέντρα
και Ομοσπονδίες
Δύναμης Γ.Σ.Ε.Ε.**

Θέμα: Αντίθεση του άρθρου 31 του νόμου 4024/2011 στο Σύνταγμα και σε Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Συμβάσεις και Συνθήκες. Νομική θεμελίωση ενόψει δικαστικών διεκδικήσεων των εργαζομένων και των σωματείων τους, που υπάγονται στο πεδίο ισχύος του.

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι,

Με τη ψήφιση του ν. 4024/2011 επέρχονται περαιτέρω σοβαρές ανατροπές εργασιακών δικαιωμάτων, τόσο στο δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα. Αυτές δεν αφορούν μόνο στους όρους εργασίας των εργαζομένων, αλλά πλήττουν δραματικά και το δικαίωμα στη θέση εργασίας. Αυτό συνακόλουθα οδηγεί στην υποβάθμιση του επιπέδου ζωής μεγάλης κατηγορίας εργαζομένων, ενώ μέσω της κατάλυσης της συλλογικής αυτονομίας που επέρχεται με το άρθρο 37 του Νόμου, ευνοείται ουσιαστικά η διαπραγμάτευση σε ατομικό επίπεδο, όπου ο εργοδότης είναι κυρίαρχος και ολοκληρώνεται η πλήρης απορρύθμιση της αγοράς εργασίας, γεγονός που αναμένεται να βαθύνει περαιτέρω την ύφεση, με δεδομένα και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας.

Επιπλέον, η κατάλυση της συλλογικής αυτονομίας που συνδέεται αναπόσπαστα με την άσκηση της συνδικαλιστικής ελευθερίας, **δημιουργεί για όλες τις ενδιαφερόμενες συνδικαλιστικές οργανώσεις** (της επιχείρησης, του κλάδου και

του επαγγέλματος που έχουν την ικανότητα κατάρτισης ΣΣΕ για τη ρύθμιση των όρων εργασίας και αμοιβής του προσωπικού που υπάγεται στο πεδίο ισχύος τους) **μια ειδική νομική βάση για την άσκηση αξιώσεων λόγω προσβολής προσωπικότητας**. Η συλλογική αυτονομία, που υλοποιείται με τη σύναψη Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, αποτελεί μια κορυφαία στιγμή συνδικαλιστικής δράσης και ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία της προσωπικότητας των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Η κατάργηση = παραβίαση των όρων Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας που συνάπτει το σωματείο αποτελεί την πιο βαριά προσβολή της υπόστασης - προσωπικότητας του σωματείου, αφού πλήττει καίρια ακριβώς το αποτέλεσμα της συνολικής προστατευτικής δράσης του κατά το στάδιο της υλοποίησής της.

Με το άρθρο 31 του ν. 4024/2011 επιβάλλεται η κατάργηση των ΣΣΕ που καθορίζουν τους όρους αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στο σύνολο των επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και υπερβαίνουν τα καθοριζόμενα ανώτατα κατά περίπτωση όρια αποδοχών, η επιβολή πλαφόν στις ήδη μειωμένες αποδοχές τους και η αντιστοίχιση, κατ'ανώτατο όριο, των αποδοχών τους με αυτές των εργαζομένων στο Δημόσιο τομέα.

Η ρύθμιση αυτή αγνοεί πλήρως το πραγματικό γεγονός της διαφορετικής σύνθεσης του μισθού και της εφαρμογής διαφορετικού συστήματος αμοιβής στις επιχειρήσεις αυτές, που βασίζεται τόσο στην επιχειρηματική ή/και παραγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων αυτών όσο και στα επαγγελματικά ή/και εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά των εργαζομένων τους και τις ειδικές συνθήκες εργασίας (πχ λόγω επικινδυνότητας ή λόγω του ανθυγιεινού αυτής). Οι συλλογικές ρυθμίσεις που ισχύουν και εφαρμόζονται επί σειρά ετών στις επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ιδιαίτερα στις εισηγμένες δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς, είναι, εκτός όλων των άλλων, προσαρμοσμένες στα ιδιωτικο-οικονομικά και παραγωγικά χαρακτηριστικά τους. Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα του άρθρου 31 του ν. 4024/2011 είναι, εκτός από ατελή, και απρόσφορα σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Οι διατάξεις του νόμου 4024/2011 (και ειδικά του άρθρου 31 το οποίο πραγματευόμαστε στην παρούσα εγκύκλιο) θίγουν τον πυρήνα συνταγματικά κατοχυρωμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων και ανατρέπουν θεσμικές ρυθμίσεις που

ενσωματώνονται στο Σύνταγμα και σε σειρά αναγνωρισμένων Διεθνών Συμβάσεων και Συνθηκών, οι οποίες βάσει του Συντάγματος (άρθρο 28 παρ.1) έχουν υπερνομοθετική ισχύ. Η νομική τεκμηρίωση που ακολουθεί αφορά κατά μείζονα λόγο και την ασυμβατότητα του άρθρου 37 του ν. 4024/2011 με το Σύνταγμα και τις Διεθνείς Συμβάσεις. Ειδικότερα:

A. ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

1. Κατάλυση της συλλογικής αυτονομίας (άρθρο 22 παρ. 2 Σ)

Η διάταξη του άρθρου 31 παρ. 9 του ν. 4024/2011 είναι αντίθετη στο Σύνταγμα και ειδικά στο άρθρο 22 παρ. 2 αυτού, που κατοχυρώνει τη συλλογική αυτονομία και ορίζει ότι *«με νόμο καθορίζονται οι γενικοί όροι εργασίας, που συμπληρώνονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας συναπτόμενες με ελεύθερες διαπραγματεύσεις και, αν αυτές αποτύχουν, με κανόνες που θέτει η διαιτησία»*. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας της κρατικής ρύθμισης ο κρατικός νομοθέτης αφού προβεί στη θεσμική διάπλαση ενός πλαισίου γενικών όρων εργασίας, οφείλει να λειτουργεί μόνο επικουρικά στις περιπτώσεις που η συλλογική αυτονομία δεν λειτουργεί.

Σκοπός της συλλογικής αυτονομίας όπως και των συνδικαλιστικών ελευθεριών είναι η διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών συμφερόντων των εργαζομένων. Η υλοποίηση του σκοπού αυτού καθίσταται ανέφικτη όταν δεν είναι δυνατή η σύναψη συλλογικής σύμβασης εργασίας.

Συνακόλουθα, αυτό έχει ως συνέπεια, μεταξύ άλλων, να **πλήττεται και η βιοποριστική λειτουργία του μισθού**, γεγονός που θέτει σε αμφισβήτηση την αποτελεσματικότητα των μέτρων, αφού η ανάκαμψη της οικονομίας έχει ως αναγκαίο όρο και τη δυνατότητα κατανάλωσης όλων.

2. Παραβίαση της συνδικαλιστικής ελευθερίας (23 παρ. 1 Σ)

Επιπρόσθετα, με την κατάλυση της συλλογικής αυτονομίας πλήττεται και η συνδικαλιστική ελευθερία, που κατοχυρώνει το άρθρο 23 παρ. 1 του Συντάγματος. Το δικαίωμα των ελεύθερων διαπραγματεύσεων με σκοπό την σύναψη συλλογικών

συμβάσεων εργασίας ή την έκδοση διαιτητικών αποφάσεων , αποτελεί κύρια εκδήλωση της συνδικαλιστικής ελευθερίας.

Η κατάλυση της συλλογικής αυτονομίας, όπως είναι φυσικό, **πλήττει καίρια και το συνταγματικό δικαίωμα της άσκησης της συνδικαλιστικής ελευθερίας** εκ μέρους των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

3. Παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

Με την προσβολή των δικαιωμάτων που επιφέρει το άρθρο 31 του ν. 4024/2011, το οποίο καταλαμβάνει επιχειρήσεις, οργανισμούς και εταιρίες που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Κεφαλαίου Α΄ αλλά και του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3429/2005, **παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας και της προσφορότητας των μέτρων**¹, αφού:

α) οι ρυθμίσεις αυτές επιφέρουν τροποποιήσεις οιονεί μόνιμου χαρακτήρα. Η αναφορά ισχύος τους σε όλη τη διάρκεια εφαρμογής του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, το οποίο επισήμως έχει καταληκτικό όριο το 2015, ακόμη και αν στο μεταξύ η εφαρμογή του μέτρου δεν παραταθεί, τα καθιστά, λόγω της μακράς διάρκειάς τους, μέτρα, ουσιαστικά, οιονεί μόνιμου χαρακτήρα.

β) η έκταση, ένταση και διάρκεια του περιορισμού/κατάλυσης της συλλογικής αυτονομίας δεν βρίσκεται σε αντιστοιχία με τον επιδιωκόμενο σκοπό,

γ) δεν συνοδεύονται από αντισταθμιστικά μέτρα (πχ μείωση τιμών, άμεσων και έμμεσων φόρων κλπ), αλλά αντίθετα επιβάλλονται σε μια χρονική συγκυρία, που χαρακτηρίζεται από επιβολή φορεισπρακτικών μέτρων, μείωση των αφορολογήτων ορίων και γενικά μέτρων που προκαλούν δραματική υποβάθμιση του επιπέδου ζωής στη χώρα, γεγονός που τα καθιστά μονομερή, δυσβάσταχτα και κοινωνικά άδικα, ιδίως αν συνδυαστούν με τα υπάρχοντα υψηλά ποσοστά ύφεσης και ανεργίας .

¹ Όπως είναι γνωστό, σε Οργανισμούς έχουν συναφθεί συλλογικές συμβάσεις με τις οποίες συνομολογήθηκαν ήδη μειώσεις αποδοχών (π.χ. στον ΟΣΕ βάσει ειδικών αναγκαστικών ρυθμίσεων του ν. 3891/2010). Στις περιπτώσεις αυτές με τη περαιτέρω υποβάθμιση του επιπέδου αμοιβών, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 31 του ν. 4024/2011, το προσωπικό αυτών των φορέων βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση σε σχέση με το προσωπικό των υπόλοιπων, γεγονός που συνιστά , επιπλέον, παραβίαση της αρχής της ισότητας σε βάρος τους

Ούτε η επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος μπορεί να νομιμοποιήσει την κατάλυση θεμελιωδών διατάξεων του Συντάγματος (άρθρα 22 παρ. 2 και 23 παρ. 1) για τους εξής λόγους:

I) Καταρχήν, αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι η κατάλυση της συλλογικής αυτονομίας και των συνδικαλιστικών ελευθεριών δεν σχετίζεται με το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας ή το δημόσιο χρέος, **τουλάχιστον σε όσους φορείς δεν επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό, καθώς και εκείνους, η λειτουργία των οποίων διασφαλίζει ή καθιστά προσβάσιμα δημόσια αγαθά και δεν μπορεί να επιμετρηθεί με οικονομικούς όρους.** Ούτε το μέτρο συμβάλλει με οποιονδήποτε τρόπο στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας , αφού οι μισθοί στην Ελλάδα, κατά γενική ομολογία, δεν είναι υψηλοί.

II) Αλλά, εντελώς επικουρικά, ακόμη και αν η επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος ήταν βάσιμη, η όποια επέμβαση στη συλλογική αυτονομία , θα έπρεπε να συνιστά μέτρο **όλως εξαιρετικό**, να μην υπερβαίνει μια **εύλογη χρονική περίοδο** και να συνοδεύεται από **επαρκείς εγγυήσεις** για την προστασία του επιπέδου ζωής των εργαζομένων (σχετικό και το πόρισμα της Επιτροπής Συνδικαλιστικής Ελευθερίας που εγκρίθηκε στην 132^η σύνοδο του ΔΣ της ΔΟΕ, το Μάρτιο του 1986 καθώς και η με ημερομηνία Μαρτίου 2011 Έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων της ΔΟΕ, κατόπιν εξέτασης των καταγγελιών της ΓΣΕΕ)

B. ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

4. Αντίθεση στο άρθρο 1 εδ. α΄ του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ).

Η ρύθμιση του άρθρου 31 του ν. 4024/2011 είναι αντίθετη στο **άρθρο 1 εδ. α΄ του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ** , το οποίο ορίζει ότι *«παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της ιδιοκτησίας αυτού ει μη δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους».*

Επειδή τα δικαιώματα που συνδέονται με την ύπαρξη σχέσης εξαρτημένης εργασίας προσβάλλονται με την επίμαχη ρύθμιση, στο βαθμό που αυτή ισοδυναμεί με απαλλοτρίωση δικαιωμάτων που απορρέουν από τη σχέση εργασίας. Το νομοθετικό πλαίσιο, που ρυθμίζει το ύψος του μισθού συνιστά υλοποίηση του **κοινωνικού δικαιώματος εργασίας** (άρθρο 22 παρ. 1 εδ. α' Σ) το οποίο στην προκειμένη περίπτωση προσβάλλεται. Συνακόλουθα παραβιάζονται και τα **άρθρα 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 Σ** για την προστασία της αξίας και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου.

Το δικαίωμα των εργαζομένων στη λήψη του μισθού τους -και μάλιστα στο ύψος που αυτός έχει μέχρι σήμερα διαμορφωθεί μετά από αναπροσαρμογές συμβατικού ή κανονιστικού περιεχομένου - **αποτελεί στοιχείο της περιουσίας τους και κατά τούτο προστατεύεται από την ΕΣΔΑ. Κάθε άμεση ή έμμεση απόσβεση, κατάργηση, προσβολή του προσβάλλει το δικαίωμα περιουσίας που εγγυάται η Σύμβαση και είναι για το λόγο αυτό ανίχυρη.**

5. Αντίθεση σε Διεθνείς Συμβάσεις εργασίας και Συνθήκες

Η παραπάνω ρύθμιση είναι αντίθετη και με τις Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας (ΔΣΕ) 98, που κυρώθηκε με το νδ 4205/61 και την 154, που κυρώθηκε με το ν. 2403/1996, για την κατοχύρωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, για την παραβίαση των οποίων έχει ήδη κατατεθεί προσφυγή της Γ.Σ.Ε.Ε. στη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας.

Οι υποχρεώσεις του Κράτους για την εξασφάλιση αξιοπρεπούς εργασίας με δίκαιη και ίση αμοιβή και όρους εργασίας απορρέουν τόσο από το Σύνταγμα όσο και από τη διεθνή δέσμευση της χώρας και του εθνικού δικαίου από τους σχετικούς κανόνες του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου, οι οποίοι βάσει του Συντάγματος (άρθρο 28 παρ.1) έχουν υπερνομοθετική ισχύ, όπως πχ από:

- Τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7^{ης}/12/2000 (2007/C 303/01), [άρθρα 15 παρ.1 , 20 , 31, 54]
- τη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας (ΔΣΕ) 122 (1964) για την πολιτική της απασχόλησης [άρθρα 1 και 3].

- το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα (ΔΣΟΚΠΑ) [άρθρο 6 παρ.2].
- τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (ΕΚΧ) [άρθρα 1 , 4 30 και 31].

Η Γ.Σ.Ε.Ε. , πιστή στον καταστατικό σκοπό της για την προστασία του επιπέδου εργασίας και ζωής των εργαζομένων, θα εξαντλήσει όλα τα μέσα αντιμετώπισης και των νέων αυτών νομοθετικών μέτρων σε πολιτικό, συνδικαλιστικό και νομικό επίπεδο.

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα στο νομικό επίπεδο η Γ.Σ.Ε.Ε. προτίθεται να παρέμβει υπέρ των εργαζομένων, που μέσω των οργανώσεων – μελών της εκπροσωπεί, και των σωματείων τους στα αρμόδια δικαστήρια όλων των βαθμών, προς υποστήριξη των αξιώσεών τους στους δικαστικούς αγώνες που πρόκειται να ανοίξουν στο άμεσο μέλλον. Παράλληλα θα συνεχίσει να παρέχει, για όλα τα κρίσιμα ζητήματα, νομική βοήθεια, σε συμβουλευτικό επίπεδο, η οποία έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμη στην διεκδίκηση των δικαιωμάτων από τους εργαζόμενους και τις οργανώσεις τους.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς

Ο Πρόεδρος

Ο Γεν. Γραμματέας

Γιάννης Παναγόπουλος

Νικόλαος Κιουτσούκης